

BUTEO LAGOPUS MENZBIERI DEMENTIEV, 1951, SUBSPECIE NOUĂ ÎN FAUNA ROMÂNIEI

S. PAȘCOVSCHI, I. MANOLACHE

Un exemplar din această subspecie, pe care o denumim șorecar-încălțat-siberian, se află în colecția ornitologică a Laboratorului de Vânătoare din Institutul de cercetări, studii și proiectări silvice, București (ICSPS). Este ● ♀ juv. colectată la 25.XI.1957, în raza comunei Gh. Lazăr, jud. Ialomița (nord-est de Slobozia). Colector C. D. Ionescu, nr. de inv. 122.

Față de subspecia nominată, acest exemplar se deosebește — de la prima vedere — printr-o colorație foarte deschisă.

Capul, gîtul, guşa și partea anterioară a spatelui sînt albe, ușor gălbui, cu pete cenușii-deschise în lungul rahiselor, tivite cu roșcat-deschis. Tectricele supraalare la fel; pe cele mici și mijlocii tivurile roșcate sînt mai puternic dezvoltate, dar pe cele mari lipsesc complet. Remigele albe la bază, brune-închise cu luciu metalic spre vîrf; pe fanionul intern, albul avansează mai mult spre vîrfurile penei. Partea posterioară a spatelui, brun-deschisă uniformă. Supra-caudalele albe-gălbui, cu striațiuni brune. Coadă albă cu o nuanță cenușiu-albăstruie, spre vîrf; o singură bandă transversală brunie spre vîrfurile cozii, iar mai sus cîteva pete mici de aceeași culoare. Pe piept o pată mare, bine conturată („plastron”), brun-mată, mai îngustă decît la subspecia nominată. Penajul picioarelor gălbui, cu puține pete brunii în lungul rahiselor. Abdomenul gălbui, cu dungi transversale brunii. Subcaudalele gălbui-murdare. Rectricele văzute dedesubt cenușii-albicioase, banda se vede slab prin transparență.

Aspectul general mai deschis al penajului, față de subspecia nominată, se datorește atît întîrderii mult mai mari a fondului alb, cit și culorii mai deschise a desenului.

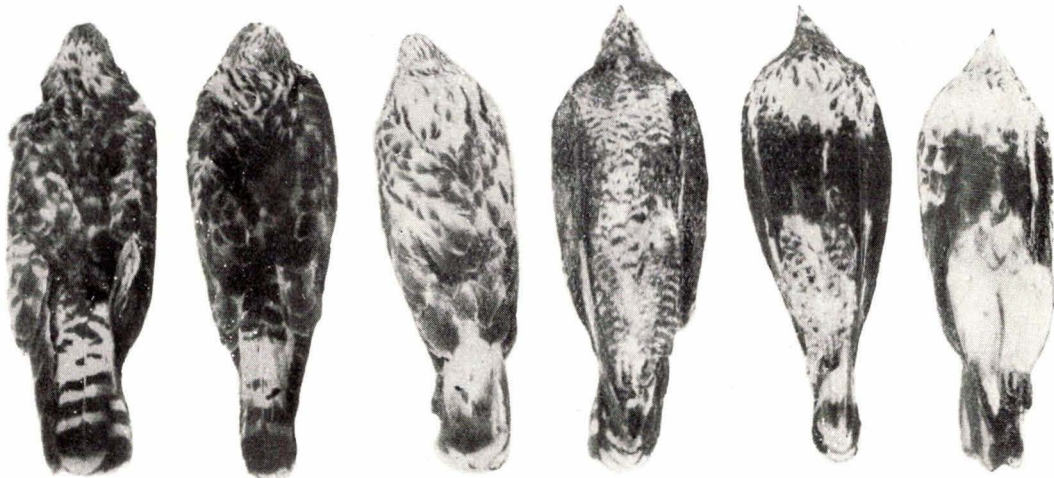
Sinonimiile mai vechi sînt: *Archibuteo pallidus* Menzbier, 1888 (Dombrowski, 1912; Linția, 1954, ca sinonimul subspeciei nominate); *Buteo lagopus pallidus* Menzb. (Hartert, 1910–1923; Portenko, 1929); *Triorchis Lagopus pallidus* Menzb. (Molineux, 1930–1931).

Arealul de cuibărit al subspeciei se întinde în nordul Asiei, de la fluviul Obi spre răsărit. În timpul iernii, exemplare eractice au fost semnalate în partea europeană a U.R.S.S., aproximativ pînă la linia Leningrad—Harkov—Herson (Portenko, 1929). A mai fost menționată apariția accidentală în Polonia (Molineux, 1930–1931).

Atragem aici atenția asupra unui aspect nomenclatoric neobișnuit. Anume, la început s-a considerat că în tot nordul Siberiei trăiește ● singură subspecie — *pallidus*. Ulterior populația din Extremul Orient a fost deosebită sub numele de *B. l. kamtschatkensis* Dementiev, 1931. După aceea *pallidus* s-a dovedit „nume preocupat” (*B. pallidus* Lesson, 1830) și a fost înlocuit cu *B. l. menzbieri* Dementiev, 1951 (Dementiev și Gladkov, 1951). Acest punct de vedere este adoptat și de Ch. Vaurie (1965).

Dar prof. L. A. Portenko din Leningrad, monografistul șorecarilor palearticci, consideră în continuare că în nordul Siberiei ar exista o singură subspecie care, în conformitate cu legile priorității, trebuie să fie denumită, *B. l. kamtschatkensis* (1951 et in litt).

Neavînd competența de a formula un punct propriu de vedere, am socotit indicat de a folosi numele adoptat de Vaurie.

Șorecarul încălțat siberian (dreapta) alături de un adult (stinga) și un tânăr (mijloc) de subspecie omonimă (spate și partea ventrală).

Menționăm că am rugat pe prof. L. Portenko să ne comunice părerea asupra exemplarului nostru. Ne-a răspuns cu multă amabilitate că, în măsura în care poate judeca după descrierea și fotografiile trimise, îl consideră într-adevăr șorecar încălțat siberian. Nu este lipsit de interes să subliniem că domnia-sa nu socotește ca un fapt extraordinar apariția accidentală în România a acestei subspecii, deoarece toți șorecarii execută în afara perioadei de cuibărit deplasări foarte lungi în căutarea hranei (in litt).

Aducem și pe această cale prof. L. Portenko călduroasele noastre mulțumiri.

În încheiere trebuie să remarcăm că și printre exemplare tinere, aparținând subspeciei nominate, care apar iarna la noi în număr mare, se observă diferențe sensibile în ce privește aspectul general al penajului. Păsările cele mai întunecate — ca în fotografiile alăturate — sînt cele mai numeroase. Există însă și unele exemplare mai deschise, de altfel destul de rare. În materialul examinat de noi ele prezintă cel puțin trei gradații treptate. Dar, și cel mai deschis (♂, 11. III.1938, Săcălaz, jud. Timiș, la Muzeul Banatului din Timișoara, numărul de inventar 273/9) rămîne mult mai întunecat decît exemplarul de șorecar siberian descris de noi.

BIBLIOGRAFIE

1. Dementiev, G. P., Gladkov, N. A. — 1951, „Ptiți SSSR” vol. II, Moscova.
2. Dombrowski, R. — 1912, *Ornis Romaniae*, București.
3. Hartert, E. — 1910—1923, *Die Vögel der palaarktischen Fauna*, Berlin.
4. Linția, D. — 1954, *Păsările din R.P.R.*, vol. II, București
5. Molineux, H. G. K. — 1930—1931, *A Catalogue of Birds*, Eastborne.
6. Portenko, L. A. — 1929, *Ueber den taxonomischen Wert der Formen der palaarktischen Bussarde*, „Bulletin de l'Académie des Sciences de l'URSS”, No. 7 și 8.
7. Idem, 1951, *Falconiformes*, in „Ptiți SSSR”; vol. I, Moscova—Leningrad.
8. Vaurie, Ch. — 1965, *The Birds of the Palearctic Fauna. Non Passeriformes*, London.

RÉSUMÉ

Les auteurs signalent l'apparition accidentelle de la buse pattue sibérienne (*Buteo lagopus merzbieri* Dementiev, 1951), jusqu'au présent inconnue en Roumanie. C'est une jeune femelle capturée à 25.XI.1957 aux environs du village de Gh. Lazăr

distr. de Ialomița) à 100 km est de Bucarest). Elle est conservée dans la collection ornithologique de l'Institut des Recherches, Études et Projections en Sylviculture.